

MD-2012, Chișinău, str. V. Pârcălab nr. 46
Tel.: (+373 22) 27-75-51, fax: (+373 22) 27-74-71
e-mail: office@cca.md, <http://www.audiovizual.md>

MD-2012, Chișinău, str. V. Pârcălab nr. 46
Tel.: (+373 22) 27-75-51, fax: (+373 22) 27-74-71
e-mail: office@cca.md, <http://www.audiovizual.md>

DECIZIA nr. 114

din 15 aprilie 2022

Cu privire la examinarea rezultatelor monitorizării serviciilor media audiovizuale de televiziune „Jurnal TV” și „PRO TV CHIȘINĂU”, urmare a petițiilor dnei Natalia Dașchevici și dlui Oleg D. Pietraru

I. La 29 martie 2022, Consiliul Audiovizualului a înregistrat o petiție f/nr. din aceeași dată din partea dlui Oleg D. Pietraru, prin care sesizează că în cadrul buletinului de știri din 01 martie 2022, ora 19:00, serviciul media audiovizual de televiziune „Jurnal TV” a difuzat mai multe subiecte despre războiul din Ucraina în care lipsește opinia autorităților din Federația Rusă, lipsește prezentarea sursei video din introul buletinului, totodată, fiind atestate și încălcări de la prevederile privind protecția minorilor. În context, petiționarul susține că au fost comise încălcări de la prevederile art. 13 alin. (1) lit. a) și alin. (4) din Codul serviciilor media audiovizuale.

În conformitate cu prevederile art. 75 alin. (4) lit. a) și art. 83 alin. (3) lit. c) din Codul serviciilor media audiovizuale, Consiliul Audiovizualului a efectuat monitorizarea buletinului de știri prin prisma celor invocate de către petiționar.

Rezultatele monitorizării au atestat că în cadrul buletinului de știri „Jurnalul orei 19:00” din 01 martie 2022, subiectele ce au vizat conflictul armat din Ucraina au fost reflectate cu carențe în ceea ce ține de veridicitatea surselor sau absența acestora, lipsa indicatorilor sau a emblemelor care ar face identificabile secvențele video inserate, precum și lipsa punctelor de vedere aflate în opoziție:

1. Subiectul cu titlul „*Rușii atacă marile orașe ale Ucrainei*” (19:07:19) relatează despre bombardarea Ucrainei de către forțele militare ale Federației Ruse.

În cadrul reportajului a fost inserat un video din Odesa cu reporterul special Dumitru Garcaliuc (19:07:45): „*A fost o zi fără evenimente majore la Odesa, pe parcursul zilei, de două ori a răsunat alarma. Armata rusă lansează un atac cu rachete asupra bazei militare din suburbia regiunii. În urma atacului au fost distruse mai multe case la sol ale locuitorilor Odesei. Tot mai multe zvonuri circulă cu privire la o rebeliune a soldaților marinei rusești. Se spune că aceștia refuză să asedieze orașul [...]*”. Prin urmare se atestă că știrea constă doar din relatările reporterului, care prezintă informații fără un suport factologic și fără a indica sursele de proveniență ale acestora, relatarea limitându-se la afirmații ca: „*Tot mai multe zvonuri circulă...*”; „*Se spune că...*”. Totodată, în cadrul știrii lipsește și echilibrul de opinii vizavi de informațiile relatate.

Prin urmare, sunt relevante prevederile **art. 13 alin. (4)** din Codul serviciilor media audiovizuale: „*În cadrul programelor audiovizuale de știri, pentru care exactitatea și corectitudinea sunt esențiale, relatările trebuie să provină din surse sigure, suficient documentate sub aspect factologic, cu o abordare credibilă și imparțială a evenimentelor, cu reflectarea echilibrată a diferitor opinii*”.

2. Subiectul cu titlul „*Războiul povestit de prizonierii ruși*” (19:22:31) relatează despre soldații ruși capturați de armata ucraineană. Prezentatoarea (19:22:31): „*Tot mai mulți soldați ruși ajung în prizonierat în Ucraina și povestesc cum au fost mințiți de comandanți, pomenindu-se în mijlocul războiului. Unora li s-a spus că merg la aplicații militare, altora că trebuie să-și apere patria, dar ajunși în Ucraina, de fapt, și-au dat seama că ei sunt invadatorii. Unii dintre soldații*

ruși capturați parcă nici nu înțeleg unde au ajuns”. După aceste declarații sunt rulate secvențe video de o proveniență necunoscută în care apar unele persoane care pretind a fi soldați din armata rusă, capturați de ucraineni. Nu sunt prezentate informații concludente despre apartenența acestor persoane la armata Federației Ruse. La sfârșitul reportajului se mai afirmă că în ziua curentă, soldații ucraineni au capturat un autocar cu 30 de militari ruși, iar într-o coloană de tancuri nimicite a fost depistat un crematoriu mobil pentru arderea cadavrelor. Nu este specificată sursa acestor informații, totodată, în cadrul știrii lipsește poziția oficială vizavi de afirmațiile prezentate.

În acest context, sunt relevante prevederile **art. 13 alin. (4)**: „În cadrul programelor audiovizuale de știri, pentru care exactitatea și corectitudinea sunt esențiale, relatările trebuie să provină din surse sigure, suficient documentate sub aspect factologic, cu o abordare credibilă și imparțială a evenimentelor, cu reflectarea echilibrată a diferitor opinii” și **art. 13 alin. (5) lit. e)** din Codul serviciilor media audiovizuale: „În programele audiovizuale de știri și de dezbateri trebuie să fie respectate următoarele reguli: în cazul prezentării înregistrărilor provenite din alte surse decât cele ale redacției, să se precizeze acest lucru”.

3. Subiectul cu titlul „Kievul vorbește de crime de război” (19:28:28) relatează despre atitudinea Ucrainei și a Curții Penale de la Haga privind eventualele crime de război ale Federației Ruse în Ucraina. Astfel, partea ucraineană a invocat crime de război din partea Federației Ruse. Volodymyr Zelensky (19:28:48): „Rușii știau unde trag. Va exista, cu siguranță, un tribunal internațional pentru această crimă. Este o încălcare a tuturor convențiilor. Nimeni în lume nu vă va ierta că ați ucis oameni pașnici din Ucraina”. În continuare, prezentatoarea afirmă: „Procurorul Curții Penale de la Haga a confirmat că există o bază rezonabilă pentru a crede că în Ucraina au fost comise atât presupuse crime de război, cât și crime împotriva umanității [...]”. Jurnaliștii nu au intervenit pentru a echilibra știrea, prin prezentarea altor puncte de vedere aflate în opoziție, în cazul de față opinia Federației Ruse.

Prin urmare sunt relevante prevederile **art. 13 alin. (6) lit. a)** din Codul serviciilor media audiovizuale: „În cadrul programelor audiovizuale de știri și de dezbateri, de informare în probleme de interes public, de natură politică, economică, socială sau culturală trebuie să fie respectate următoarele cerințe: asigurarea imparțialității, echilibrului și favorizarea liberei formări a opiniilor, prin prezentarea principalelor puncte de vedere aflate în opoziție, în perioada în care problemele sunt în dezbateri publică”.

4. Totodată, în cadrul buletinului de știri a fost difuzat un subiect, cu durata de aproximativ 04 minute, în care se relatează despre situația refugiaților din centrele de plasament. În reportaj sunt vizați și copiii refugiaților, ajunși în Moldova fie cu părinții, fie singuri. Majoritatea copiilor reflectați în subiect sunt prezentați într-un context favorabil și pozitiv, fără riscuri majore de a-i prejudicia. Cu toate acestea, în a doua parte a reportajului se relatează despre cazul unui băiat de 11 ani, pe nume Andrei, lăsat la frontiera moldo-ucraineană de tatăl său, iar ulterior preluat de o familie de moldoveni pe care o vede prima dată în viață:

- Sergiu Stepuleac (bărbatul care a adăpostit copilul, 19:18:00): „[...] Mi s-a făcut milă de dânsul și l-am luat. Tatăl său e la Odesa. Acolo s-a organizat un centru de combatanți și el e înrolat acum acolo, în forțele cele”. Astfel, serviciul media audiovizual de televiziune „Jurnal TV” nu a întreprins măsuri pentru a împiedica recunoașterea băiatului. Nu se știe nici dacă numele „Andrei” este adevărat sau unul conspirativ, însă dacă e un nume convențional, acest fapt trebuie menționat pe parcursul subiectului.

În segmentul de timp 19:18:32 a fost difuzată o secvență în care minorul este intervievat de către reporter despre momentele prin care a trecut odată cu începerea conflictului armat în Ucraina:

- Reporterul (19:18:31): „Тебе было там страшно?”

- Andrei (19:18:32): „Очень. Когда один раз бомбили, я аж трусился от страха. Очень много людей умерло уже из-за этого человека. Даже не хочу говорить его имя”.

Este de specificat că la reflectarea acestui caz, nu s-a ținut cont de vulnerabilitatea vârstei minorului și nici de starea psihoemoțională a acestuia, totodată, nefiind întreprinse toate măsurile

necesare pentru protejarea identității: minorul aflat în situație dificilă a fost intervievat fără estomparea feței, au fost prezentate informații cu privire la identitatea acestuia, precum vârsta, numele, de unde a venit, cine îl adăpostește.

Prin urmare, sunt relevante prevederile art. 15 alin. (4) din Codul serviciilor media audiovizuale: „Dreptul minorului la respectarea vieții private și la propria imagine prevalează în fața necesității de informare, inclusiv în cazul minorului aflat în situații dificile”.

În contextul celor expuse, rezultatele analizei efectuate atestă că serviciul media audiovizual de televiziune „Jurnal TV” a comis încălcări de la prevederile Codului serviciilor media audiovizuale, și anume:

- **art. 13 alin. (4):** „În cadrul programelor audiovizuale de știri, pentru care exactitatea și corectitudinea sunt esențiale, relatările trebuie să provină din surse sigure, suficient documentate sub aspect factologic, cu o abordare credibilă și imparțială a evenimentelor, cu reflectarea echilibrată a diferitor opinii”.

- **art. 13 alin. (5) lit. e):** „În programele audiovizuale de știri și de dezbateri trebuie să fie respectate următoarele reguli: în cazul prezentării înregistrărilor provenite din alte surse decât cele ale redacției, să se precizeze acest lucru”.

- **art. 13 alin. (6) lit. a):** „În cadrul programelor audiovizuale de știri și de dezbateri, de informare în probleme de interes public, de natură politică, economică, socială sau culturală trebuie să fie respectate următoarele cerințe: asigurarea imparțialității, echilibrului și favorizarea liberei formări a opiniilor, prin prezentarea principalelor puncte de vedere aflate în opoziție, în perioada în care problemele sunt în dezbateri publică”;

- **art. 15 alin. (4):** „Dreptul minorului la respectarea vieții private și la propria imagine prevalează în fața necesității de informare, inclusiv în cazul minorului aflat în situații dificile”.

Prin Decizia nr. 31/198 din 23 august 2021, Consiliul Audiovizualului a sancționat cu avertizare publică ICS „Reforma Art” SRL, fondatoarea serviciului media audiovizual de televiziune „Jurnal TV”, pentru încălcarea prevederilor art. 13 alin. (4) din Codul serviciilor media audiovizuale.

II. La 28 martie 2022, la Consiliul Audiovizualului a fost înregistrată petiția nr. 743-01 din aceeași dată din partea dnei Natalia Dașchevici, prin care se invocă încălcarea prevederilor Codului serviciilor media audiovizuale de către serviciile media audiovizuale de televiziune „PRO TV Chișinău” și „Jurnal TV”.

Petiționara susține că în cadrul programului „Știrile PRO TV” de la ora 20:00, difuzat de serviciul media audiovizual de televiziune „PRO TV Chișinău”, la 19 martie 2022, au fost prezentate știri cu caracter manipulator și fără reflectarea diferitor opinii: „Așadar, la minutul 01:30-02:04, prezentatoarea a comunicat următoarele: „În cea de-a 24-a zi de război în Ucraina, conflictul continuă să escaladeze în Ucraina. La Mariupol, lupta între taberele ucrainene și rusești a ajuns în centrul orașului. Dacă Mariupol va capitula, Moscova ar obține un coridor de-a lungul coastei de sud dintre Crimeea spre Donețk și Lugansk, deja controlată de ruși. Totodată, Ucraina a declarat că a pierdut temporar accesul la Marea Azov, iar în Nikolaev, unde, la fel, se duc lupte grele, cel puțin 80 de cadavre au fost scoase de sub dărâmăturile unei unități militare atacate de rachete. 7 persoane au fost ucise și 5 au fost rănite într-un atac la Kiev, iar mai multe clădiri au fost distruse”.

La minutul 03:08-03:36, reporterul declară: „De la Kiev, consilierul președintelui a transmis că, deocamdată, armata ucraineană încearcă să intre în Mariupol, însă se duc lupte grele în periferie, în Volnovaha... În continuare, vorbește Oleksii Arestovici, șeful cabinetului președintelui Ucrainei”. Considerăm, că în știrea prezentă nu este prezentată și opinia părții opuse – a vreunui reprezentant al Federației Ruse.

La minutul 05:56-06:14, prezentatoarea declară: „Zelensky îl cheamă pe Putin la discuții de pace oneste, precizând că acestea sunt singura șansă pentru Rusia de a-și reduce pierderile. E timpul să ne întâlnim și să vorbim, i-a transmis președintele Ucrainei. Posibilitatea unei întrevederi

între cei doi lideri va depinde de modalitatea Acordului de pace, a declarat purtătorul de cuvânt al Kremlinului” – aici, la fel, este difuzată doar poziția prezentatorului, fără a fi asigurată prezentarea replicii din partea rusă.

La minutul 06:35-06:52, reporterul menționează: „Armata ucraineană anunță că al cincilea general rus a fost ucis, iar bilanțul total ar ajunge la peste 14 mii de soldați ruși omorâți și peste 21 de mii răniți, după ce a eșuat în încercarea de a obține victorii rapide. De la începutul invaziei asupra Ucrainei face puține progrese” – după părerea noastră, reporterul amestecă faptele cu opiniile, fără a prezenta careva date oficiale din partea Armatei Federației Ruse.

La minutul 06:53, reporterul declară: „Experții cred că următoarele 10 zile vor fi decisive și este necesar ca Occidentul să accelereze sprijinul pentru Ucraina”.

La minutul 07.00-07:16 este prezentată replica reprezentantului din Europa: „În continuare vorbește Ben Hodjes, comandantul forțelor americane în Europa...” – în calitate de sursă a discursului a fost prezentată un video din canalul youtube.com/DW News – program de știri și informații în limba engleză de la radiodifuzorul internațional public german Deutsche Well. Totodată, din motive necunoscute, lipsesc replicile unor experți din Rusia sau al Ministerului Apărării din Rusia”.

Ca rezultat al celor expuse, petiționara consideră că toate știrile citate au fost prezentate în așa fel încât să se arate vinovată doar o parte, fără a prezenta opinia celeilalte părți, iar comentariile subiective ale prezentatorului și lipsa de poziție a ambelor părți ale conflictului împiedică telespectatorul să-și formeze propria opinie despre evenimente reflectate.

Natalia Dașchevici mai invocă și faptul că unele știri au fost prezentate în lipsa confirmării din surse oficiale, provenind din surse necunoscute, fapt care contravine prevederilor art. 13 alin. (4) din Codul serviciilor media audiovizuale, care prevede că în cadrul programelor audiovizuale de știri, relatările trebuie să provină din surse sigure, suficient documentate sub aspect factologic, cu o abordare credibilă și imparțială a evenimentelor, cu reflectarea echilibrată a diferitor opinii.

Astfel, petiționara precizează următoarele:

„În cadrul minutelor 02:05-02:09, ca dovadă a informației, și anume a imaginilor video, nu a fost prezentată poziția autorităților oficiale sau a organelor competente din Ucraina, dar canalul britanic Sky News.

În jurul minutelor 02:13-02:18, o voce masculină vorbește despre Mariupol, și nu este clar cui aparțin comentariile prezentate și nu este indicată sursa imaginilor.

La minutul 02:18-02:32, reporterul vorbește despre faptul că: „Tot la Mariupol a fost distrusă în totalitate Uzina metalurgică Azov-Stali, una dintre cele mai mari din Europa...” – și nu este indicată sursa imaginilor video.

La minutul 02:33 – 02:45, sursa pentru imaginile video este canalul youtube.com/The Sun, care aparține companiei din Marea Britanie, dar nu o autoritate sau organul competent din Ucraina.

*La minutul 03:37-04:18, reporterul declară: „Evacuarea civililor nu este posibilă la acest moment din cauza atacului artileriei, în jur de 300 de mii de oameni fiind captivi, sute de oameni ar fi prinși încă sub dărâmături la teatrul care a fost bombardat în urmă cu câteva zile. Dacă Mariupol ar cădea, ar oferi Rusiei un coridor terestru eficient, care se întinde pe cea mai mare parte a Coastei de Sud și până în regiunile estice ale Ucrainei. În schimb, forțele ucrainene au desfășurat un contraatac **CU SUCCES** în jurul Nikolaevului în ultimele câteva zile. Luptele din jurul orașului s-au lăsat cu zeci de victime: 80 de persoane ar fi fost ucise, iar alte zeci au fost rănite în urma unui atac aerian asupra unei cazărmi din Nikolaev, **SCRIE BBC...** Prin urmare, în știrea prezentă, în calitate de sursă pentru prezentarea cifrelor, este indicat canalul britanic BBC, dar nu organele oficiale ale Ucrainei”.*

În știrile de mai sus, prezentatorul amestecă propria părere cu faptele, fără a verifica informația prezentată și fără a prezenta sursa informației, care va corespunde legislației în vigoare”.

Cu privire la serviciul media audiovizual de televiziune „Jurnal TV”, Natalia Dașchevici informează că în cadrul programului „Jurnalul orei”, ora 19:00, din 17.03.2022, a fost difuzat un subiect cu discursul președintelui Volodymyr Zelensky în Bundestag:

„Minutul 13:54-14:45: Discursul lui V. Zelensky (adresarea către Bundestag în limba ucraineană);

Minutul 14:46-14:55: Reporter: „Zelensky a mulțumit Germaniei pentru ajutorul acordat până acum și le-a cerut deputaților să distrugă zidul dintre Europa și Ucraina și să impună sancțiuni mai aspre împotriva Rusiei”;

Minutul 14:56-15:30: Discursul lui V. Zelensky (adresarea către Bundestag în limba ucraineană);

Minutul 16:02-16:22: Discursul lui V. Zelensky;

Minutul 16:23-16:39: Reporter: „La fel, Zelensky i-a mulțumit lui Joe Biden pentru armamentul american trimis în Ucraina, dar a implorat ca SUA și aliații lor să facă mai multe pentru a salva țara de invazia rusă. Zelensky a făcut un apel la impunerea unei zone de excludere aeriană deasupra Ucrainei sau ca Washingtonul să trimită avioane de luptă”.

Astfel, petiționara invocă faptul că știrea respectivă are la bază doar declarația lui V. Zelensky, fără a menționa opinia părții ruse, ceea ce contravine unei reflectări imparțiale a evenimentelor și a prezentării echilibrate a diferitor opinii, fiind încălcat art. 13 alin. (4) din Cod.

Natalia Dașchevici mai afirmă: „Încălcarea prevederilor menționate se sancționează conform art. 84 alin. (3) lit. a) sau a art. 84 alin. (5) lit. k) din Cod. Conform art. 83 alin. (3) din Cod, Consiliul Audiovizualului exercită controlul: c) ca urmare a petiției depuse de către o persoană fizică sau juridică”.

Urmare a celor expuse, Natalia Dașchevici solicită Consiliului Audiovizualului examinarea petiției și exercitarea controlului în privința serviciilor media audiovizuale de televiziune „PRO TV CHIȘINĂU” și „Jurnal TV”.

În conformitate cu prevederile art. 75 alin. (4) lit. a) și art. 83 alin. (3) lit. c) din Codul serviciilor media audiovizuale, Consiliul Audiovizualului a efectuat monitorizarea serviciilor media audiovizuale de televiziune „PRO TV CHIȘINĂU” și „Jurnal TV” prin prisma celor invocate în petiția Nataliei Dașchevici

PRO TV CHIȘINĂU

Rezultatele monitorizării au atestat că la 19.03.2022, în cadrul serviciului media audiovizual de televiziune „PRO TV CHIȘINĂU” a fost difuzat programul „Știrile Pro TV” de la ora 20:00, în cadrul căruia au fost reflectate subiecte ce au vizat situația din Ucraina, invocate de petiționară. Conținutul subiectelor respective vizează situația din zonele de luptă, se prezintă informații comunicate de către Armata Ucrainei despre bilanțul soldaților ruși care au murit sau au fost răniți, despre posibile scenarii care pot fi folosite de ambele armate în caz de ofensivă sau defensivă. În acest context este difuzată declarația președintelui Ucrainei, V. Zelensky, care îl cheamă pe liderul rus Vladimir Putin la negocieri de pace, pentru că numai acestea sunt unica șansă pentru Rusia de a-și reduce pierderile. Este de menționat faptul că în cadrul buletinului informativ au avut intervenții directe atât oficiali ucraineni, cum sunt: președintele Ucrainei, Volodymyr Zelensky; șeful cabinetului Președintelui Ucrainei, Oleksii Arestovici; negociatorul din partea Ucrainei, Mihailo Podoleak, cât și oficiali din partea Rusiei: Vladimir Medinsky, șeful delegației ruse la negocierile din Ucraina; Igor Konashenkov, purtător de cuvânt al Ministerului Rus al Apărării, care s-au expus pe segmentul informațional stabilit de statele pe care le reprezintă, astfel echilibrând poziția părților aflate în conflict.

Referitor la sursele de informare la care se face trimitere în subiectele respective: youtube.com/DW News – program de știri și informații în limba engleză de la radiodifuzorul internațional public german Deutsche Well, Sky News, youtube.com/The Sun, canalul britanic BBC, pe care petiționara le califică drept surse neoficiale și nesigure, este de specificat următoarele:

la reflectarea unui conflict militar este dificil de a aborda doar sursele oficiale, deoarece acestea nu pot acoperi tot spectrul informațional și probatoriu în timp real. Din acest considerent, se apelează la surse externe de informare, care au o notorietate în acest domeniu și care pot fi utilizate pentru o informare mai aprofundată a unor evenimente, cu folosirea imaginilor de la fața locului.

Totodată, este de reliefat că urmare a monitorizării s-a atestat, totuși, că în cadrul programului informativ, la minutul 02:15, a fost difuzat un subiect în care reporterul relatează: „*Tot la Mariupol a fost distrusă în totalitate Uzina metalurgică Azov-Stali, una dintre cele mai mari din Europa...*”, relatarea fiind însoțită de imagini cu orașul Mariupol în urma atacurilor aeriene, precum și secvențe în care Uzina metalurgică Azov-Stali este supusă unui atac cu rachete. În acest sens, este de menționat că sursa acestor imagini nu este indicată în cadrul subiectului.

Prin urmare, sunt relevante prevederile **art. 13 alin. (5) lit. e)** din Codul serviciilor media audiovizuale: „*În programele audiovizuale de știri și de dezbateri trebuie să fie respectate următoarele reguli: în cazul prezentării înregistrărilor provenite din alte surse decât cele ale redacției, să se precizeze acest lucru*”.

Jurnal TV

Rezultatele monitorizării au atestat că la 17 martie 2022, în cadrul programului „Jurnalul Orei”, ora 19:00, serviciul media audiovizual de televiziune „Jurnal TV” a difuzat un subiect cu titlul „*Vladimir Zelensky, în Bundestag*” (min. 13:38), în cadrul căruia prezentatoarea relatează despre faptul că într-un discurs video în plenul Bundestagului (sursa: [youtube.com/deutesherbudenstag](https://www.youtube.com/deutesherbudenstag)), Vladimir Zelensky a îndemnat autoritățile de la Berlin să dărâme noul zid ridicat în Europa împotriva libertății, odată cu declanșarea invaziei ruse asupra Ucrainei. Volodymyr Zelensky, președintele Ucrainei: „*Mă adresez dumneavoastră, când Rusia ne bombardează și ne ruinează tot ce avem – clădiri rezidențiale, spitale, școli, biserici..., cu rachete, bombe și artilerie reactivă. Ocupanții au ucis 108 copii. Se întâmplă la noi, în mijlocul Europei, în anul 2022. Mă adresez vouă după mai multe întâlniri și negocieri, pași de sprijin, mulți dintre ei amânați. Sancțiunile, în mod clar, nu sunt suficiente. Opriți acest război!*”.

În cadrul subiectului se mai afirmă că V. Zelensky a mulțumit Germaniei pentru ajutorul acordat și le-a cerut deputaților să distrugă zidul dintre Europa și Ucraina și să impună sancțiuni mai aspre împotriva Rusiei. V. Zelensky, președintele Ucrainei: „*Dragă cancelar, Olaf Sholz! Distruge-ți acest zid, dați-i Germaniei rolul de lider pe care îl merită. Faceți așa ca urmașii voștri să fie mândri. Acesta nu este un zid al Berlinului, ci un zid în Europa Centrală, între libertate și servitute, și acest zid se înalță cu fiecare bombă care este lansată în Ucraina, și cu fiecare decizie care nu se ia spre binele lumii*”.

Reporterul susține că discursul lui Volodymyr Zelensky a fost aplaudat în picioare de către toți cei prezenți în Bundestag. De asemenea, în discursul său, Volodymyr Zelensky s-a adresat militarilor ruși, îndemnându-i să renunțe la război și să depună armele: „*Trupele rusești suferă așa pierderi cum nu au fost nici în Siria, nici în Cecenia, nici în Afganistan. Dacă războiul împotriva Ucrainei va continua, mamele din Rusia vor pierde mai mulți copii decât au fost în Afganistan, Cecenia și în războaiele luate la un loc*”.

La finalul subiectului se fac referiri și la faptul că Volodymyr Zelensky i-a mulțumit lui Joe Biden pentru armamentul american trimis în Ucraina, dar a implorat ca SUA și statele aliate lor să facă mai multe pentru a-i apăra țara de invazia rusă, făcând trimitere la impunerea unei zone de excludere aeriană asupra Ucrainei sau ca Washingtonul să trimită avioane de luptă.

Astfel, se atestă că în cadrul discursului lui Volodymyr Zelensky au fost vociferate informații vizavi de starea lucrurilor din Ucraina, cunoscute de comunitatea internațională odată cu începerea războiului dintre Rusia și Ucraina. Per general, subiectul constă din apelul președintelui Ucrainei, Volodymyr Zelensky, către comunitatea internațională de a-și unifica forțele și a opri războiul, în acest sens nefiind necesară prezentarea unei altei poziții.

În temeiul prevederilor art. 83 alin. (2) din Codul serviciilor media audiovizuale, precum și în scopul examinării obiective a tuturor circumstanțelor sesizate, Consiliul Audiovizualului a solicitat, prin scrisoarea nr. 390 din data de 31 martie 2022, ICS „Reforma Art” SRL, fondatoarea serviciului media audiovizual de televiziune „Jurnal TV”, să-și expună opinia referitor la cele menționate în petițiile dlui Oleg D. Pietraru și a dnei Natalia Dașchevici.

La fel, prin scrisoarea nr. 389 din 31 martie 2022, Consiliul Audiovizualului a solicitat ÎCS „PRO DIGITAL” SRL, fondatoarea serviciului media audiovizual de televiziune „PRO TV Chișinău”, să-și expună opinia referitor la cele menționate în petiția dnei Natalia Dașchevici.

ICS „Reforma Art” SRL, fondatoarea serviciului media audiovizual de televiziune „Jurnal TV”, prin scrisoarea nr. 057-R/22-E din 01 aprilie 2022, a comunicat următoarele: *„Comunicăm că am examinat petițiile înaintate prin scrisoarea dvs. din 31 martie 2022, care au fost redactate de o singură persoană sau entitate, fiind evidente semnele de similitudine dintre ele și asupra acestora venim să expunem următoarele. Prima petiție este semnată chipurile de Natalia Dașchevici, însă această persoană nu există în evidența persoanelor din Republica Moldova, după cum se confirmă prin extrasul de pe site-ul [/http://eservices.md/?q=ro/content/verifisa-numarul-de-persoane-cu-aceiasi-numeprenume](http://eservices.md/?q=ro/content/verifisa-numarul-de-persoane-cu-aceiasi-numeprenume).*

Accentuăm că o astfel de practică de înaintare a unor petiții din numele unor persoane inexistente a fost caracteristică perioadelor anterioare, când componența precedentă a Consiliului avea necesitatea de a sancționa un post (de exemplu, Jurnal TV) și cineva înainta o petiție, iar Consiliul Audiovizualului aplica sancțiunea. În cadrul procedurilor judiciare faptul dat a fost dezvoltat, iar instanțele au anulat aceste sancțiuni, iar reprezentanții Consiliului nu puteau justifica cum autoritatea a examinat niște petiții parvenite de la persoane inexistente.

În speță, dacă Consiliul Audiovizualului urmează să aplice filtrul inițial de confirmare a inexistenței calității de persoană reală a petiționarului, dat fiind și prevederile exprese inserate în art. 9 alin. (1) din Codul administrativ, care definește petiția ca fiind orice cerere, sesizare sau propunere adresată unei autorități publice de către o persoană fizică sau juridică, și art. 44 alin.(1) din Codul administrativ, ce enunță că participanți la procedura administrativă sunt: autoritatea publică, orice persoană fizică și juridică care a solicitat inițierea procedurii sau în privința căreia procedura a fost inițiată, precum și orice altă persoană atrasă de autoritatea publică în procedura administrativă.

În condițiile în care persoana fizică „Natalia Dașchevici” nu există, nu poate fi inițiată o procedură administrativă cu participarea acesteia.

Pe de altă parte, ni se impută presupusa încălcare a prevederilor art. 13 din Codul serviciilor media audiovizuale prin difuzarea, în perioada lunii martie curent, a subiectelor referitoare la războiul (ce poartă elementele unui genocid) inițiat de Federația Rusă împotriva Ucrainei. Pe marginea acestor reportaje, Consiliul Audiovizualului deja a efectuat monitorizarea buletinelor de știri și nu a atestat încălcări de la cadrul legal relevant.

Atestăm că intenția reală a persoanelor care stau în „spatele” celor două petiții se dezvoltă în preambulul petițiilor, unde ei se arată indignați că doar anumite posturi au fost sancționate, iar „Jurnal TV” nu, fiind evidentă intenția acestora de a asimila postul nostru acțiunilor meschine a unor posturi de manipulare a situațiilor reale în partea ce ține de acest război, pe când noi am dat dovadă de echidistanță și corectitudine la reflectarea acestor subiecte, lipsind, cu desăvârșire, elementele vreunei încălcări ”.

În contextul celor expuse, serviciul media audiovizual de televiziune „Jurnal TV” solicită declararea ca neîntemeiată a petițiilor, pe motivul depunerii lor de persoane inexistente, fie respingerea acestora ca fiind vădit neîntemeiate.

ICS „Reforma Art” SRL, urmare a încălcările atestate de Consiliul Audiovizualului în Raportul de monitorizare (remis prin scrisoarea nr. 543 din 13 aprilie 2022), prin scrisoarea nr. 070-R/22-E din 14 aprilie 2022, a comunicat următoarele:

1. Cu referire la subiectul „*Rușii atacă marile orașe ale Ucrainei*”, furnizorul afirmă că acesta este un live realizat în Odesa de reporterul special „Jurnal TV”, în cadrul căruia „*s-a dat toată informația din observațiile personale, plus ceva ce a vorbit pe loc cu oamenii. Era un live de atmosferă, despre ce se întâmplă acolo, în acele clipe. Este una dintre cele trei reguli ale jurnalistului privind obținerea informațiilor: a) declarații acumulate; b) documente; c) ceea ce vede reporterul, relatare de la fața locului*”.

2. Cu referire la subiectul cu titlul „*Războiul povestit de prizonierii ruși*”, despre soldații ruși capturați de armata ucraineană, furnizorul menționează că materialul a fost realizat în baza informațiilor oficiale difuzate de SBU (Serviciul ucrainean de informații), inclusiv imaginile video obținute de la această instituție oficială, fiind lizibilă sigla serviciului dat.

3. Cu referire la subiectul „*Kievul vorbește despre crimele de război*”, despre atitudinea Ucrainei și a Curții Penale de la Haga privind eventualele crime de război ale Federației Ruse în Ucraina, furnizorul precizează că: „*La momentul difuzării știrii, nu exista un comentariu oficial din partea Federației Ruse. Reacția a apărut mult mai târziu, abia pe data de 05 martie, printr-o scrisoare semnată de ambasadorul Rusiei în Regatul Țărilor de Jos, care a anunțat că guvernul său nu intenționează să participe la audieri. Despre această scrisoare și poziția Federației Ruse a fost comunicată publicului în acea zi*”.

4. În ceea ce privește subiectul în care se relatează despre situația refugiaților de la centrele de plasament, în cadrul căruia sunt vizați și copii, furnizorul a declarat că „*a apreciat că este în interesul suprem al publicului de a informa despre ororile la care sunt supuși copiii afectați de război, având ca temei prevederile art. 6 alin. (1) lit. b) din Legea nr. 30 Cu privire la protecția copiilor împotriva impactului negativ al informației*, potrivit cărora informația cu impact negativ asupra copiilor poate fi difuzată fără respectarea restricțiilor, dacă publicarea ei se face în interes public”.

Așadar, ICS „Reforma Art” SRL consideră că în reportajele vizate în Raportul de monitorizare nu pot fi atestate încălcări de la prevederile art. 13 din Codul serviciilor media audiovizuale, motiv din care solicită respingerea petiției depuse de petiționarul indicat.

În contextul celor expuse de furnizor, este de specificat că prevederile art. 6 alin. (1) lit. b) din Legea nr. 30 *Cu privire la protecția copiilor împotriva impactului negativ al informației*, potrivit cărora informația cu impact negativ asupra copiilor poate fi difuzată fără respectarea restricțiilor dacă publicarea ei se face în interes public, la care face trimitere furnizorul de servicii media, este irelevantă în cazul subiectului care a vizat minorul refugiat. În acest sens, prevederile legale cu privire la protecția minorilor abordează două segmente: copil – consumator de programe audiovizuale și copil – protagonist în cadrul programelor audiovizuale. Astfel, prevederile art. 6 alin. (1) lit. b) din Legea nr. 30 *Cu privire la protecția copiilor împotriva impactului negativ al informației*, specificate de furnizor, vizează copilul prin prisma unui consumator de programe, în cadrul cărora inițial s-ar difuza unele informații cu impact negativ asupra acestuia. În timp ce, în știrea sus-menționată, minorul este însuși protagonistul acesteia (minorul aflat în situație dificilă, refugiat din cauza războiului), a fost intervievat fără estomparea feței, au fost prezentate informații cu privire la identitatea acestuia, precum vârsta, numele, de unde a venit, cine îl adăpostește.

În această situație, este de menționat că prevederile art. 15 alin. (1) și alin. (3) din Codul serviciilor media audiovizuale, cât și ale art. 1 și 2 din Decizia CA nr. 99 din 19 iulie 2012, stipulează că furnizorii de servicii media au obligația să respecte principiul interesului superior al minorului, dreptul la protejarea imaginii, a vieții intime, private și familiale a copilului, iar necesitatea informării nu poate prevala în fața acestor drepturi.

În cadrul dezbaterilor publice, membrul Consiliului Audiovizualului, Ruslan Mihalevschi, a declarat că la subiectul cu titlul „*Kievul vorbește de crime de război*” (*difuzat de serviciul media „Jurnal TV”*), în cadrul căruia este vorba că partea ucraineană s-a adresat la Curtea Penală din Haga privind eventualele crime de război ale Federației Ruse în Ucraina, este mai puțin de acord cu constatarea încălcărilor de la prevederile art. 13 alin. (6) lit. a) din Codul serviciilor media

audiovizuale, conform cărora trebuie să fie prezentate principalele puncte de vedere aflate în opoziție, în perioada în care problemele sunt în dezbatere publică. În acest sens, Ruslan Mihalevschi a precizat că urmare a documentării, nu a găsit în acea zi să fie expusă poziția Federației Ruse pe acest caz, însă cel puțin, până la mijlocul lunii martie, acest subiect a fost în discuție, iar după cum susține serviciul media audiovizual de televiziune „Jurnal TV”, poziția părții ruse a apărut la 05 martie 2022. Astfel, Ruslan Mihalevschi a conchis că singura problemă a acestei știri fiind că nu s-a specificat că partea rusă nu s-a expus vizavi de acest subiect. Prin urmare, Ruslan Mihalevschi a propus excluderea încălcării constatate de la prevederile art. 13 alin. (6) din Codul serviciilor media audiovizuale.

Totodată, membrul Consiliului Audiovizualului, Ruslan Mihalevschi, a îndemnat mass-media să reflecte cu atenție subiectele cu privire la prizonierii de război, în contextul în care organizația internațională „Human Rights Watch” a îndemnat Ucraina să renunțe la această practică ce contravine standardelor internaționale.

Ruslan Mihalevschi a mai precizat că într-un alt subiect difuzat de serviciul media audiovizual de televiziune „Jurnal TV” – „*Rușii atacă marile orașe ale Ucrainei*”, în care reporterul special Dumitru Garcaliuc relatează informații de la față locului, printre care și mai multe zvonuri cu privire la o presupusă rebeliune a soldaților marinei rusești, a constatat, urmare a documentării, că informația este doar în baza unor zvonuri, fiind ceva și în presa ucraineană, dar din surse anonime. Astfel, Ruslan Mihalevschi a declarat că în acest caz este relevantă încă o prevedere a art. 13 din Codul serviciilor media audiovizuale, și anume alin. (3), conform căreia: „*În cazul în care informația provine din surse confidențiale sau a căror credibilitate nu este verificată suficient, acest lucru trebuie să fie menționat explicit*”. Ruslan Mihalevschi a mai opinat că, în cazul în care reporterul sau serviciul media nu are suport factologic suficient, ar trebui să informeze consumatorul de programe despre acest lucru. În contextul celor expuse, Ruslan Mihalevschi a propus sancționarea serviciului media audiovizual de televiziune „Jurnal TV” pentru încălcarea prevederilor art. 13 alin. (3) din Codul serviciilor media audiovizuale. Vicepreședinta Consiliului Audiovizualului, Ana Gonța, s-a referit la subiectul „*Rușii atacă marile orașe ale Ucrainei*”, specificând că este vorba totuși de un reporter special, trimis în teren ca să relateze despre ce se întâmplă la față locului, însă din ceea ce s-a relatat în buletinul de la ora 19:00, reporterul, de fapt, nu a spus decât că nu au fost evenimente în ziua respectivă și că armata rusă lansează rachete, dar nu este clar de unde provine această informație și dacă a fost suficient documentată, fiind utilizate formulări ca: „*se spune că*”, „*se zvonește că*”. În acest sens, Ana Gonța a opinat că în acest caz, este vorba, în primul rând, de lipsă de acuratețe în prezentarea acestui material.

La cele invocate de furnizorul de servicii media, precum că Consiliul Audiovizualului a monitorizat serviciul media audiovizual de televiziune „Jurnal TV” în această perioadă și nu a atestat încălcări, Ana Gonța a precizat că instituția a monitorizat „Jurnal TV”, însă nu pe subiectul general al războiului, ci a modului cum este reflectată tematica refugiaților în cadrul serviciilor media audiovizuale.

Cu referire la subiectul care a avut ca protagonist un minor, vicepreședinta Consiliului, Ana Gonța, a declarat că în cadrul acestuia, interesul superior al minorului la protecție a prevalat, cu siguranță, asupra necesității informării, mai ales că au fost difuzate mai multe date de identificare a acestuia, el fiind într-o situație vulnerabilă a devenit, în acest mod, și mai vulnerabil.

Cu referire la identitatea minorului, și nu doar a minorului, ci și a altor persoane aflate în situații vulnerabile, președinta Consiliului Audiovizualului, Liliana Vițu-Eșanu, a precizat că o practică recentă este folosirea unui nume fictiv, cu specificarea acestui lucru în cadrul reportajului.

În temeiul celor constatate și în conformitate cu prevederile Codului serviciilor media audiovizuale, adoptat prin Legea nr. 174/2018, **Consiliul Audiovizualului**

DECIDE:

1. A lua act de rezultatele monitorizării serviciilor media audiovizuale de televiziune „Jurnal TV” și „PRO TV Chișinău” (PRO (7) UNANIM – L. VIȚU-EȘANU, A. GONȚA, T. CRESTENCO, O. DABIJA, R. MIHALEVSCHI, E. RÎBCA și L. TUREA).

2. A admite petiția f/nr. din 29 martie 2022 din partea dlui Oleg D. Pietraru, cu privire la serviciul media audiovizual de televiziune „Jurnal TV” (PRO (7) UNANIM – L. VIȚU-EȘANU, A. GONȚA, T. CRESTENCO, O. DABIJA, R. MIHALEVSCHI, E. RÎBCA și L. TUREA).

3. A admite parțial petiția f/nr. din 28 martie 2022 din partea dnei Natalia Dașchevici, cu privire la serviciile media audiovizuale de televiziune „PRO TV Chișinău” și „Jurnal TV” (PRO (7) UNANIM – L. VIȚU-EȘANU, A. GONȚA, T. CRESTENCO, O. DABIJA, R. MIHALEVSCHI, E. RÎBCA și L. TUREA).

4. A sancționa cu avertizare publică ICS „Reforma Art” SRL, fondatoarea serviciului media audiovizual de televiziune „Jurnal TV”, pentru încălcarea prevederilor art. 13 alin. (5) lit. e) din Codul serviciilor media audiovizuale, în conformitate cu prevederile art. 84 alin. (3) lit. a) din Cod (PRO (7) UNANIM – L. VIȚU-EȘANU, A. GONȚA, T. CRESTENCO, O. DABIJA, R. MIHALEVSCHI, E. RÎBCA și L. TUREA).

5. A sancționa cu avertizare publică ICS „Reforma Art” SRL, fondatoarea serviciului media audiovizual de televiziune „Jurnal TV”, pentru încălcarea prevederilor art. 13 alin. (3) din Codul serviciilor media audiovizuale, în conformitate cu prevederile art. 84 alin. (3) lit. a) din Cod (PRO (6) – L. VIȚU-EȘANU, A. GONȚA, T. CRESTENCO, O. DABIJA, R. MIHALEVSCHI și L. TUREA; CONTRA (1) – E. RÎBCA).

6. A sancționa cu avertizare publică ICS „Reforma Art” SRL, fondatoarea serviciului media audiovizual de televiziune „Jurnal TV”, pentru încălcarea prevederilor art. 15 alin. (4) din Codul serviciilor media audiovizuale, în conformitate cu prevederile art. 84 alin. (3) lit. a) din Cod (PRO (7) UNANIM – L. VIȚU-EȘANU, A. GONȚA, T. CRESTENCO, O. DABIJA, R. MIHALEVSCHI, E. RÎBCA și L. TUREA).

7. A sancționa cu amendă în mărime de 5000 de lei ICS „Reforma Art” SRL, fondatoarea serviciului media audiovizual de televiziune „Jurnal TV”, pentru încălcarea repetată a prevederilor art. 13 alin. (4) din Codul serviciilor media audiovizuale, în conformitate cu prevederile art. 84 alin. (5) lit. k) din Cod (PRO (7) UNANIM – L. VIȚU-EȘANU, A. GONȚA, T. CRESTENCO, O. DABIJA, R. MIHALEVSCHI, E. RÎBCA și L. TUREA).

8. A sancționa cu avertizare publică ÎCS „PRO DIGITAL” SRL, fondatoarea serviciului media audiovizual de televiziune „PRO TV Chișinău”, pentru încălcarea prevederilor art. 13 alin. (5) lit. e) din Codul serviciilor media audiovizuale, în conformitate cu prevederile art. 84 alin. (3) lit. a) din Cod (PRO (7) UNANIM – L. VIȚU-EȘANU, A. GONȚA, T. CRESTENCO, O. DABIJA, R. MIHALEVSCHI, E. RÎBCA și L. TUREA).

9. În conformitate cu prevederile art. 84 alin. (11) și (12) din Codul serviciilor media audiovizuale, ICS „Reforma Art” SRL și ÎCS „PRO DIGITAL” SRL sunt obligate să difuzeze textul sancțiunii în următoarele 48 de ore de la data adoptării deciziei privind aplicarea sancțiunii, sonor și/sau vizual, de cel puțin 3 ori, în orele de maximă audiență, din care o dată în principalul program audiovizual de știri, în cazul serviciilor media audiovizuale generaliste și/sau de știri:

Consiliul Audiovizualului a sancționat cu avertizare publică serviciul media audiovizual de televiziune „Jurnal TV”, pentru încălcarea prevederilor art. 13 alin. (3) din Codul serviciilor media audiovizuale, conform cărora: „În cazul în care informația provine din surse confidențiale sau a căror credibilitate nu este verificată suficient, acest lucru trebuie să fie menționat explicit”.

Consiliul Audiovizualului a sancționat cu avertizare publică serviciul media audiovizual de televiziune „Jurnal TV”, pentru încălcarea prevederilor art. 13 alin. (5) lit. e) din Codul serviciilor media audiovizuale, conform cărora: „În programele audiovizuale de știri și de dezbateri trebuie să fie respectate următoarele reguli: în cazul prezentării înregistrărilor provenite din alte surse decât cele ale redacției, să se precizeze acest lucru”.

Consiliul Audiovizualului a sancționat cu avertizare publică serviciul media audiovizual de televiziune „Jurnal TV”, pentru încălcarea prevederilor art. 15 alin. (4) din Codul serviciilor media

audiovizuale, conform cărora: „Dreptul minorului la respectarea vieții private și la propria imagine prevalează în fața necesității de informare, inclusiv în cazul minorului aflat în situații dificile”.

Consiliul Audiovizualului a sancționat cu amendă în mărime de 5 000 de lei serviciul media audiovizual de televiziune „Jurnal TV”, pentru încălcarea repetată a prevederilor art. 13 alin. (4) din Codul serviciilor media audiovizuale, conform cărora: „În cadrul programelor audiovizuale de știri, pentru care exactitatea și corectitudinea sunt esențiale, relatările trebuie să provină din surse sigure, suficient documentate sub aspect factologic, cu o abordare credibilă și imparțială a evenimentelor, cu reflectarea echilibrată a diferitor opinii”.

Consiliul Audiovizualului a sancționat cu avertizare publică serviciul media audiovizual de televiziune „PRO TV Chișinău”, pentru încălcarea prevederilor art. 13 alin. (5) lit. e) din Codul serviciilor media audiovizuale, conform cărora: „În programele audiovizuale de știri și de dezbateri trebuie să fie respectate următoarele reguli: în cazul prezentării înregistrărilor provenite din alte surse decât cele ale redacției, să se precizeze acest lucru”.

9.1. ICS „Reforma Art” SRL și ÎCS „PRO DIGITAL” SRL vor prezenta, în termen de 5 zile de la aducerea la cunoștință a prezentei decizii, un raport despre executarea prevederilor art. 84 alin. (11) și (12) din Codul serviciilor media audiovizuale, care va include data și ora difuzării textului sancțiunii.

10. ICS „Reforma Art” SRL va prezenta dovada achitării amenzii în termen de 30 de zile din momentul publicării prezentei decizii în Monitorul Oficial.

Datele bancare pentru achitarea amenzii: Cod fiscal: 1006601000037

Beneficiar: Ministerul Finanțelor – Trezoreria de Stat

Adresa băncii: mun. Chișinău, str. Constantin Tănase, 7

Codul IBAN: MDXXTR G AAA 143111 LLLL0000

„XX” – codul de control, care se formează conform Anexei nr. 4 la Hotărârea Consiliului de administrație al Băncii Naționale a Moldovei nr. 157 din 1 august 2013 „Regulamentul cu privire la Transferul de credit” (cod numeric); „LLLL” – cod ce descifrează codul localității conform CUATM (cod numeric).

11. Prezenta decizie poate fi contestată cu o cerere prealabilă la Consiliul Audiovizualului în termen de 30 de zile de la data comunicării deciziei. În ordine de contencios administrativ, decizia poate fi contestată la Judecătoria Chișinău, sediul Râșcani (MD-2068, mun. Chișinău, str. Kiev nr. 3), în termen de 30 de zile din data comunicării răspunsului cu privire la cererea prealabilă sau din data expirării termenului prevăzut pentru soluționarea acesteia.

12. Controlul asupra executării prezentei decizii îl exercită Direcția monitorizare TV și Serviciul Economie, finanțe și evidență contabilă.

13. Prezenta decizie intră în vigoare la data adoptării și va fi publicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova și pe pagina web a Consiliului Audiovizualului.

PREȘEDINTĂ

Liliana VIȚU-EȘANU